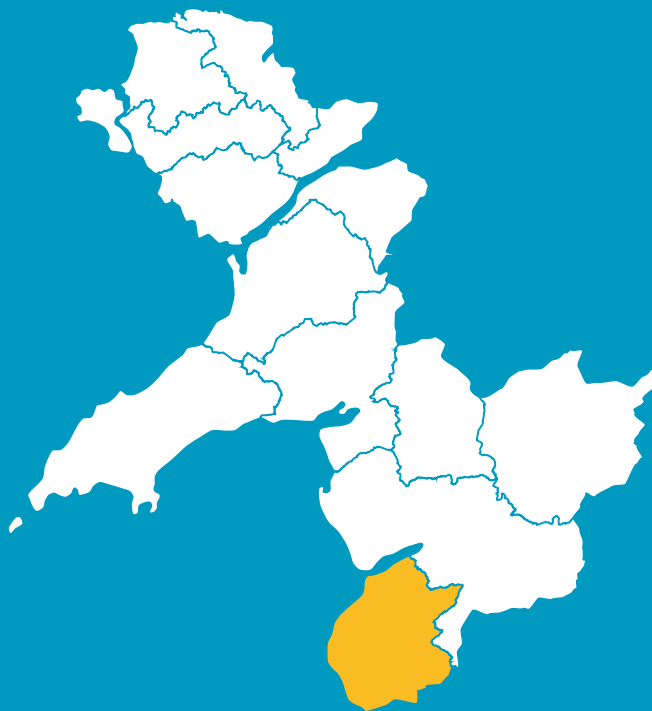

EICH ARDAL CHI. BETH SY'N BWYSIG?

ARDAL
TYWYN

ASESIAD O LESIANT GWYNEDD A MÔN

EISIAU
DWEUD
EICH
DWEUD?

Mae'r ddeddf newydd wedi sefydlu Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus ar gyfer pob ardal awdurdod lleol er mwyn sicrhau bod cyrff cyhoeddus yn gweithio efo'i gilydd i greu gwell dyfodol i bobl Cymru.

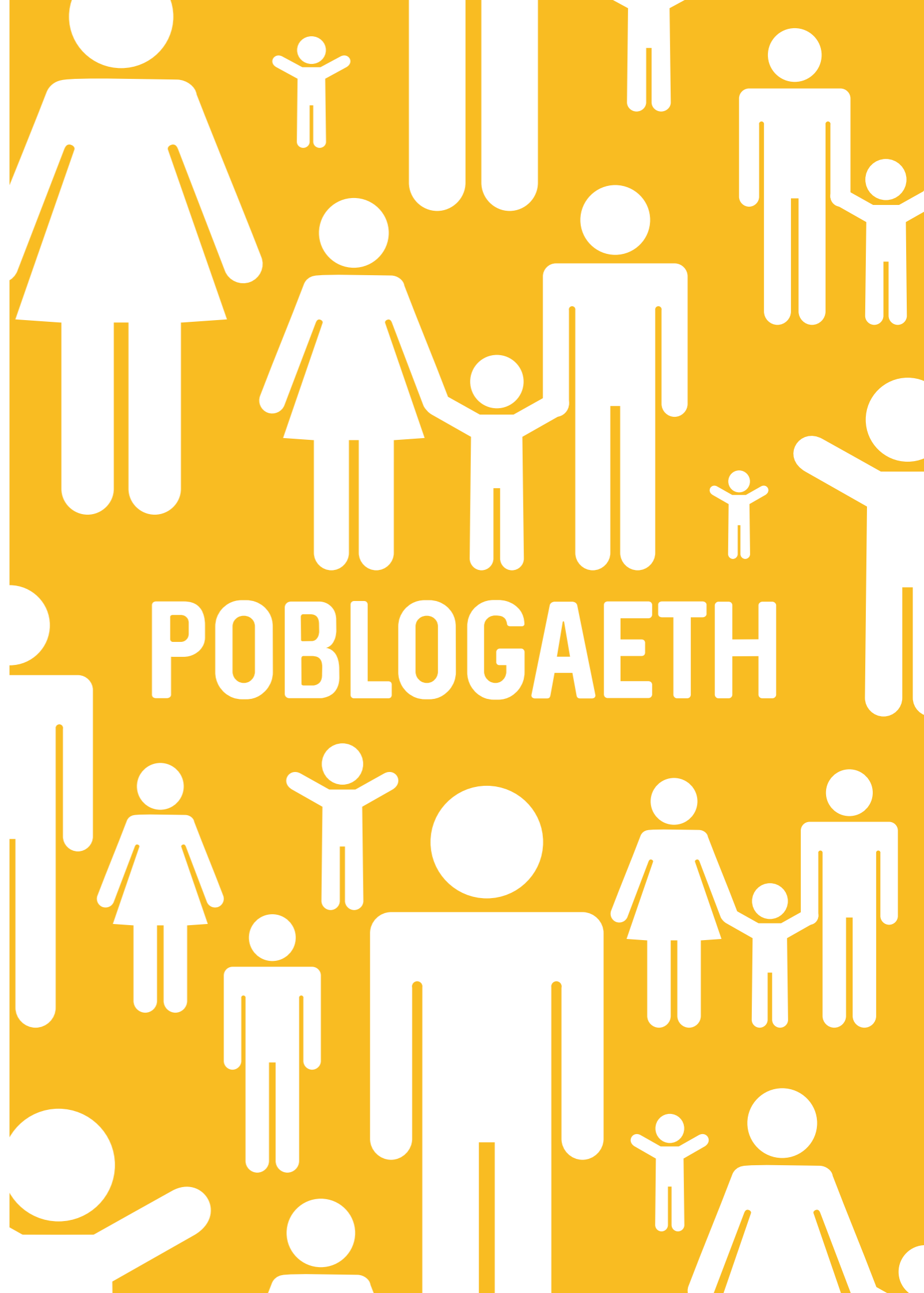
Ar gyfer Gwynedd a Môn mae'r ddau Fwrdd wedi dod at ei gilydd i gydweithio, ac mae'n bartneriaeth sy'n cynnwys y cynghorau sir, y gwasanaeth tân ac achub, gwasanaeth iechyd a Chyfoeth Naturiol Cymru.

Mae Bwrdd Gwasanaethau Cyhoeddus Gwynedd a Môn wedi rhannu'r ardal gyfan yn 14 o ardaloedd llai. Mae gwaith ymchwil wedi cael ei wneud ar ran y Bwrdd ar bob un o'r 14 ardal er mwyn deall a dysgu mwy am lesiant yr ardaloedd hynny. Yn ogystal â'r data sydd ar gael rydym hefyd eisiau gwybod beth rydych chi yn feddwl am eich ardal a'ch cymuned – yr hyn sy'n bwysig i chi, beth sy'n dda a beth sydd angen ei wella. **Bydd cyfle i chi leisio eich barn trwy fynychu un o'r sesiynau galw heibio lleol neu mewn holiadur ar-lein. Mae mwy o wybodaeth a dyddiad pob sesiwn leol i weld ar www.LlesiantGwyneddaMon.org.**

Bydd y cyfnod ymgynghori yma yn dod i ben ar y 31^{ain} o Ragfyr 2016. Y gobaith yw y bydd gan y Bwrdd ddarlun cliriach wedyn o'n cymunedau, beth sy'n bwysig i bobl yn yr ardal yma o Gymru, a sut gall y partneriaid gyd-weithio i gynllunio gwasanaethau ar gyfer y dyfodol.

DAETH DEDDF LLESIANT
CENEDLAETHAU'R
DYFODOL [CYMRU] I
RYM AR Y 1^{AF} O EBRILL
2016. PWRPAS Y DDEDDF
YW GWELLA LLES
**CYMDEITHASOL,
ECONOMAIDD,
AMGYLCHEDDOL
A DIWYLLIANNOL
CYMRU.**

**DYMA'R WYBODAETH
RYDYM WEDI EI GASGLU
AR ARDAL TYWYN, SY'N
CYNWYS ABERDYFI,
LLANGELYNIN A
FAIRBOURNE. YDYCH
CHI'N ADNABOD Y
DARLUN SYDD WEDI EI
GREU O'CH ARDAL CHI?**

PWY YW POBL ARDAL TYWYN?

Mae **7,416** o bobl yn byw yn ardal Tywyn Mae hyn tua **6%** o gyfanswm poblogaeth Gwynedd.

Mae poblogaeth Tywyn yn sylweddol hŷn na gweddill Gwynedd a Chymru. Mae yna gyfran llawer is o blant a phobl dan 45 oed yma – ond mae yna gyfran llawer uwch o bobl dros 55 oed yn yr ardal – yn enwedig rhwng 65 ac 85 oed.

Dros y degawdau diwethaf mae nifer y bobl sy'n byw yn Tywyn (ynghyd ag ardal gyfagos Dolgellau) wedi cynyddu (18% rhwng 1981 a 2011). Mae hyn yn uwch na'r twf sydd wedi bod yng Ngwynedd a Chymru gyfan dros yr un cyfnod (15% ac 11%).

Nid yw'r twf wedi bod yr un fath ym mhob grŵp oedran – mae nifer y bobl dros 80 oed yn ardaloedd Dolgellau a Tywyn wedi mwy na dyblu mewn 30 mlynedd, ac mae cynnydd sylweddol hefyd yn y boblogaeth rhwng 40 ac 80 oed. Mae gostyngiad o 13% wedi bod yn nifer y plant, a'r oedolion iau dros yr un cyfnod.

Mae disgwyl i'r twf yma barhau mewn rhai grwpiau oedran yn fwy na'i gilydd, wrth i bobl fyw yn hirach a symud i mewn i'r ardal. Mewn ugain mlynedd mae disgwyl y bydd tua 60% yn rhagor o bobl dros 80 oed yn byw yng Ngwynedd, ond dim ond 2% fydd y twf yn y boblogaeth rhwng 16 a 64 oed.

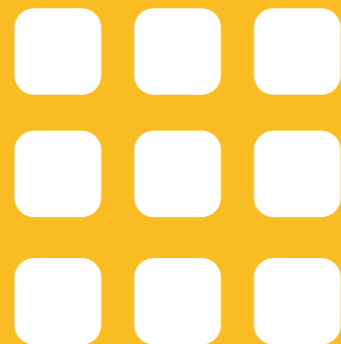
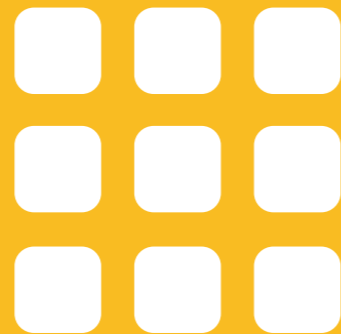
IAITH

Yn ôl cyfrifiad 2011 mae **48%** o bobl ardal Tywyn a Dolgellau yn gallu siarad Cymraeg. Yn yr ardal yma mae'r ganran isaf o bobl sy'n gallu siarad Cymraeg yng Ngwynedd. Mae wedi gostwng o 11% dros y deg mlynedd ar hugain ddiwethaf. Mae hyn yn debyg iawn i'r gostyngiad sydd wedi bod ar draws Gwynedd yn yr un cyfnod.

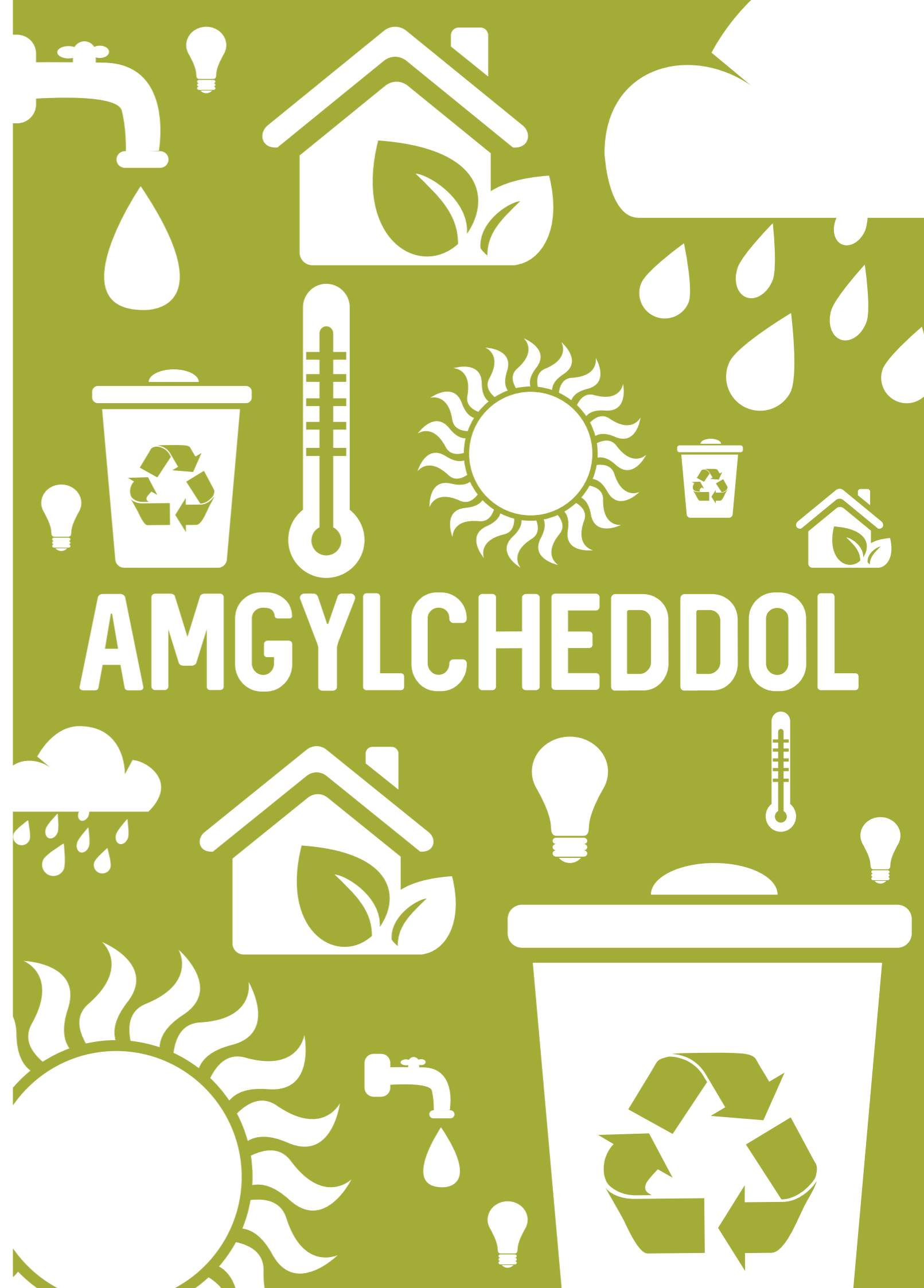
Yn ôl holiadur diweddar mae **26%** o ddisgyblion Tywyn rhwng 7 ac 11 oed yn siarad Cymraeg ar iard yr ysgol yn aml neu bob amser. Mae hyn tipyn yn **is na'r 69%** yng Ngwynedd ac yr **isaf o bell ffordd o holl ardaloedd Gwynedd.**

CYNNYDD
60%
OEDRAN
80+

2036
POBLOGAETH
GWYNEDD
132,000

2016
POBLOGAETH
GWYNEDD
123,000

PA MOR WYRDD YW'R ARDAL?

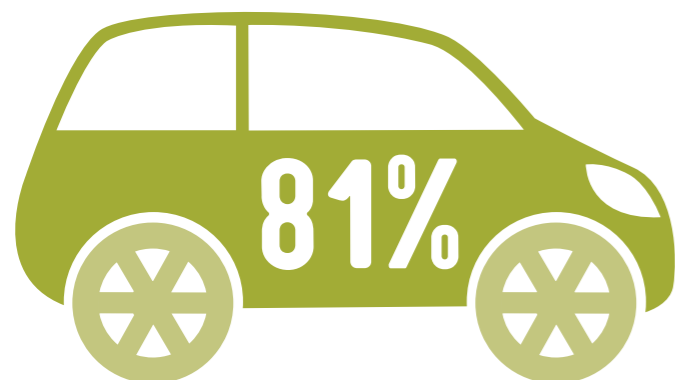
Mae cyfraddau ail-gylchu wedi codi yng Ngwynedd dros y 4 mlynedd diwethaf. Erbyn hyn mae **59%** o wastraff trefol sy'n cael ei gasglu o dai, busnesau a chanolfannau ailgylchu yng Ngwynedd yn cael ei aildefnyddio neu ailgylchu. Mae hyn yn cynnwys deunyddiau biowastraff sy'n cael eu compostio.

Mae ystadegau ailgylchu ardal Tywyn yn cael eu cyfri fel rhan o rai Meirionnydd – ble mae **58%** o wastraff yn cael ei ailgylchu. Mae'r ffigwr wedi gwella yn sylweddol ers 2014/15 pan mai 49% oedd yn cael ei ailgylchu.

Mae tipio slei bach yn is yng Ngwynedd na gweddill Cymru - gyda 4.3 achos o dipio i bob 1000 o'r boblogaeth o gymharu â 10.2.

Ôl-troed carbon – mae'r data yn dangos bod 81% o gartrefi yn yr ardal yn berchen ar o leiaf un car neu fan, o'i gymharu â 79% yng Ngwynedd a 77% yng Nghymru. Mae allyriadau carbon fesul pen o'r boblogaeth ar gyfer Gwynedd yn **7.0kt CO₂**, sydd ychydig yn uwch na lefel Cymru o **6.6kt CO₂**.

Mae newid yn yr hinsawdd yn achosi lefel y môr godi sy'n cyfrannu at y risg o lifogydd. Mae gwybodaeth yn dangos bod risg uchel o lifogydd yn bennaf gwmpas Arthog be mae risg i tua 650 o dai. Mae tua 560 o dai o dan fygythiad o lifogydd mewndirol gan afonydd yn yr ardal.

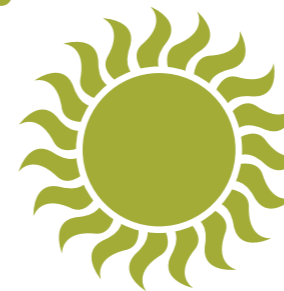

PA MOR LÂN YW'N STRYDOEDD?

Mae glendid strydoedd yn cael ei archwilio yn flynyddol gan Cadw Cymru'n Daclus. Mae eu canfyddiadau nhw yn dangos o'r strydoedd archwiliwyd yn yr ardal roedd **13%** heb sbwriel na gwastraff (**Gradd A**), **62%** gyda dim mwy na thri darn bach o sbwriel (**Gradd B+**) a **25%** ar y cyfan yn rhydd o sbwriel a gwastraff, gan eithrio rhai eitemau bach (**Gradd B**).

STRYDOEDD
GRADD A
13%

AMGYLCHEDD NATURIOL

Mae Safle o Ddiddordeb Gwyddonol Arbennig Craig yr Aderyn yn ardal Tywyn – mae'r clogwyni yno yn codi 250 metr uwchben lefel y môr ac mae'n debyg mai dyma'r unig nythfa bridio fewndirol rheolaidd ar gyfer y Fulfran yng Nghymru. Mae'r Frân Goesgoch prin i'w chael yma hefyd sy'n gwneud y safle yn un o ddiddordeb rhyngwladol.

Aber yr afon Mawddach yw'r ardal fwyaf o fwd cysgodol ym Mae Ceredigion – mae hyn o bwys oherwydd yr abwyd morol, a chregyn deuglawr sydd yw canfod yno sydd hefyd yn denu nifer o adar gwylt. Mae Corslwyn Penmaen-pwl gerllaw yn un o'r mwyaf yng Nghymru ac mae Telor yr Hesg a'r Troellwr Bach yn bridio yma, gyda heidiau mawr o Siglennod Brith yn clwydo yma dros y gaeaf.

Mae Cors Arthog yn safle o ddiddordeb hefyd gan ei fod yn fawndir sy'n gynefin i rywogaethau prin o blanhigion. Mae'n gartref hefyd i'r Pibydd Coesgoch a'r Giach Cyffredin.

Mae gan dalgylch yr Afon Dyfi amgylchedd amrywiol hefyd a nifer o gynefinoedd o bwys sy'n cynnwys tir mynyddig, corgorsydd, coetiroedd, tir ffermio, morfeydd heli, fflatiau mwd a thwyni.

Mae traeth **Tywyn** wedi ei wobrwyo gyda Baner **Las** sy'n golygu ei fod ymysg y safleoedd gorau yn y byd. Mae traeth **Y Friog** wedi ei wobrwyo gyda Gwobr Arfordir Glas.

CYMDEITHASOL

IECHYD DA?

Yn ardal Tywyn mae tua **1,400** o gleifion wedi cofrestru fesul meddyg teulu. Mae hyn yr un fath a lefel Gwynedd ond yn is na Chymru sydd ar **1,600**.

Os ydych yn byw yn ardal Tywyn, gallwch ddisgwyl rhwng **10:33 munud** a **14:22 munud** am ambiwlans i ymateb i alwad mewn sefyllfa ble mae bygythiad i fywyd.

Nid oes gwybodaeth benodol am iechyd poblogaeth ardal Tywyn. Mae'r ystadegau sy'n cael eu cynnwys yn y llyfryn hwn ar gyfer Gwynedd i gyd – ond yn rhoi syniad o gyflwr a phatrymau o ran iechyd y sir.

Mae disgwyliad oes dyn adeg geni yng Ngwynedd yn **80 oed**, tra bod disgwyliad oes merched adeg geni yn **83.5 oed**.

Mae'r bwlch mewn disgwyliad oes adeg geni merched a dynion, rhwng y rhai mwyaf a lleiaf difreintiedig yn ein cymunedau yn sylweddol is yng Ngwynedd na gweddill Cymru. I ferched yng Ngwynedd mae'r bwlch yn **1.4 blwyddyn** o'i gymharu â 7.3 blwyddyn ar lefel Gymreig, a **3.1 blwyddyn** i ddynion o'i gymharu â 8.9.

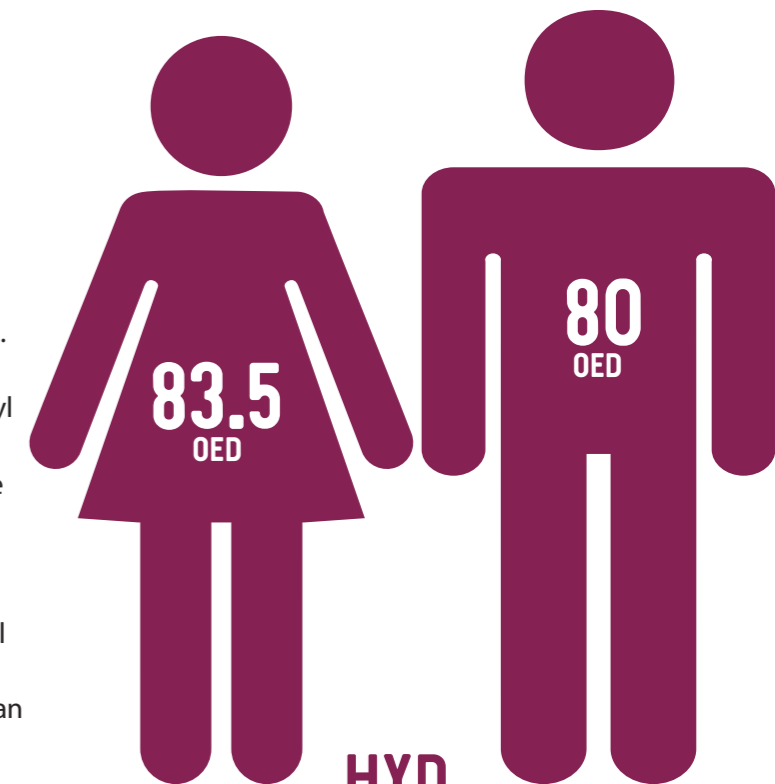
Mae 52% o oedolion Gwynedd dros bwysau neu yn ordew – mae hyn yn is na'r ffigur ar gyfer Cymru gyfan, sy'n 58%.

Mae 30% o blant 4-5 oed dros eu pwysau neu yn ordew – sy'n uwch na ffigur Cymru o 26%.

Ffactorau eraill sy'n effeithio ar ein hiechyd yw ysmegu ac yfed alcohol. Mae **22%** o bobl 16 oed neu'n hŷn yn dweud eu bod yn ysmegu, a 42% o bobl yn yfed **mwy na 5 gwydr bach o win**, neu tua 3 pheint o gwrw, ar y diwrnod yfed trymaf yr wythnos. Mae'r ddau ffigur yma yn debyg iawn i weddill Cymru.

Mae cyfradd hunanladdiad yng Ngwynedd yn 14.7 i bob 100,000 o'r boblogaeth y flwyddyn – mae hyn yn uwch na'r gyfradd ar gyfer Cymru, sef 12.2.

Yng Ngwynedd, mae cyfradd beichiogi merched yn eu harddegau sydd o dan 18 oed yn 24 fesul 1000 o ferched 15-17 oed. Mae hyn yn debyg i ffigurau Cymru.

HYD OES

22%
O BOBL DROS
16 OED YN
YSMYGU

CADW'N DDIOGEL

Mae cyfradd troseddau ardal Tywyn fesul 1,000 o'r boblogaeth wedi gostwng o **61.2** i **34.8** rhwng 2011 a 2015. Mae hyn yn dilyn patrwm Gwynedd sydd hefyd wedi gweld nifer o droseddau yn dod lawr bob blwyddyn o **119** i **92.1** dros yr un cyfnod.

Mae patrwm ymddygiad gwrth-gymdeithasol ar i lawr ond yn dal yn cyfri am **33%** o'r holl droseddau yn ardal Tywyn.

Mae **81%** o bobl yn credu ei bod yn saff i blant chwarae tu allan yng Ngwynedd ac Ynys Môn. Y ffigwr cyfatebol ar gyfer Cymru ydi **64%**.

Mae **19** o achosion tân y flwyddyn ar gyfartaledd yn Tywyn. Mae **11%** o'r achosion hyn wedi'u cychwyn yn fwriadol. Mae'r canran o achosion bwriadol o fewn ardaloedd yng Ngwynedd i gyd yn amrywio rhwng 9% - 33% ar gyfartaledd.

19
ACHOS TÂN

11%
YN FWRIADOL

CADW MEWN CYSYLLTIAD

Mae'r canran sydd â mynediad i fand-eang yn cynyddu yn flynyddol – erbyn hyn **3%** o eiddo yng Ngwynedd sydd heb fynediad o gwbl. Mae hyn yn welliant sylweddol o'r **20%** yn 2011.

19% o gartrefi yn ardal Tywyn sydd heb gar neu fan. Mae hyn yn cymharu â **21%** ar gyfer Gwynedd gyfan.

Yn ôl data cenedlaethol, mae ardaloedd Llangelynin, Aberdyfi, Bryn-crug a Llanfihangel ymhlith y **10%** yng Nghymru ble mae'n cymryd fwyaf o amser i deithio at wasanaethau sylfaenol fel fferyllfeydd, siopau bwyd a meddygfeydd.

Mae unigrwydd yn gyflwr sy'n effeithio ar bob oedran, ond mae pobl hyn yn fwy agored i risg. Yn ardal Tywyn, o ystyried y gwahanol ffactorau sy'n tueddu i gyfrannu at unigrwydd, mae risg uwch i bobl dros 65 oed fod yn unig yn nhref Tywyn. Mae risg is o unigrwydd yn Aberdyfi a Pennal. Yng Nghymru, mae Gwynedd ymysg y siroedd ble mae'r risg uchaf o unigrwydd.

HELPU'N GILYDD

Mae **13%** o'r boblogaeth yn ardal Tywyn yn rhoi o leiaf un awr yr wythnos o ofal di-dâl. Mae'r ffigwr yma yn debyg i ardaloedd ar draws Gwynedd a Môn.

Mae **283** o bobl Gwynedd yn gwirfoddoli trwy'r **Ganolfan Gwirfoddolwyr**. Mae'r nifer go iawn sy'n gwirfoddoli trwy glybiau chwaraeon a chymdeithasau amrywiol yn llawer iawn uwch ond mae'n anodd mesur hyn.

ECONOMI A GWAITH

O dan y mesur ar gyfer pa mor gryf a chynhyrchiol yw economi (sef Gwerth Ychwanegol Crynswth), mae economi Gwynedd yn gryfach nag economi Cymru ac ardaloedd eraill cyfagos fel Ynys Môn, Conwy a Sir Ddinbych. Ond, mae economi'r holl ardaloedd hyn gan gynnwys Cymru gyfan yn wan o'i gymharu â'r Deyrnas Gyfunol.

Mae **29%** o bobl sydd mewn gwaith, ond heb unrhyw gymhwyster, yn gweithio yn y galwedigaethau elfennol yn ardal Tywyn e.e. gweithio mewn ffatri, casglu gwastraff, glanhau, gweithio ar fferm. Yn gyffredinol, mae mwy o bobl sydd heb unrhyw gymhwyster yn gweithio yn y galwedigaethau elfennol nag unrhyw alwedigaeth arall ar draws Gwynedd. Hefyd o ran y rhai sydd heb gymhwyster, mae gan ardal Tywyn y canran uchaf sy'n gweithio fel rheolwyr a chyfarwyddwyr (15%).

O bobl oed gwaith Tywyn heb unrhyw gymhwyster mae **44%** yn economaidd anweithgar – mae hyn yn golygu nad ydynt yn gweithio nac yn chwilio am waith am amrywiol resymau.

O holl bobl Tywyn sydd mewn gwaith, y crefftau medrus sy'n cyflogi'r mwyaf o weithwyr – sef 23%. Mae hyn yn batrwm ar draws Gwynedd ac Ynys Môn. Mae'r **34%** o bobl sydd â chymhwyster gradd neu gyfatebol yn gweithio yn y maes proffesiynol, mae hyn yn debyg i weddill Gwynedd a Chymru.

Mae canran y bobl 16-64 oed sy'n hawlio'r Lwfans Ceisio Gwaith yn ardal Tywyn yn gyson is na ffigwr Gwynedd. Y llynedd ar ei uchaf, roedd **1.91%** o bobl oed gwaith yn hawlio'r Lwfans, ac **1.27%** ar ei isaf. Nid yw ffigwr Gwynedd gyfan yn gostwng yn is na **1.78%** ac mae o leiaf **2.15%** o bobl 16-64 oed Cymru gyfan, yn hawlio'r Lwfans ar unrhyw adeg.

£293

YW CANOLRIF CYFLOG WYTHNOSOL YR ARDAL. DYMA'R ISAF YM MHRYDAIN

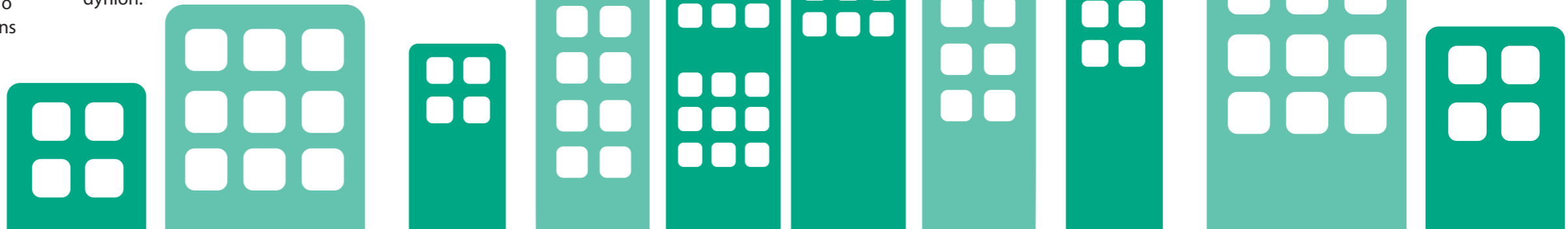
Mae cyfradd busnesau newydd sy'n cychwyn yng Ngwynedd yn is nag Ynys Môn a Chymru. Mae 62% o gwmnïau yng Ngwynedd yn aros mewn busnes am dair blynedd neu fwy. Mae hyn ychydig yn uwch na Chymru sydd ar 60%. Mae'r gyfradd o'r busnesau sy'n methu hefyd yn is yng Ngwynedd o'i gymharu â Chymru gyfan.

Amaeth a choedwigaeth yw'r sector mwyaf yn ardal Tywyn – mae'n cyfri am 25% o gyflogwyr. Y nesaf ato yw llety a gwasanaethau bwyd (17%) ac yna manwerthu (12%).

Mae **23%** o'r boblogaeth sydd mewn gwaith yn gweithio gartref, sydd yn uwch na ffigwr Gwynedd a Chymru. Mae **37%** o'r boblogaeth sy'n gweithio yn ardal Tywyn, yn teithio llai na chwe milltir i'w gwaith.

Mae canolrif cyflog wythnosol yn etholaeth Dwyfor Meirionnydd (y mae ardal Tywyn yn rhan ohoni) tua £293 yr wythnos, sydd 16% yn is na Gwynedd gyfan (£347 yr wythnos), a 24% yn is na Chymru gyfan (£387 yr wythnos). Dyma'r isaf ym Mhrydain.

Mae cyflogau merched **25% yn llai** na chyflog dynion yn yr etholaeth. Mae'r bwlch yma rywfaint yn llai na'r bwlch ar draws Gwynedd gyfan, lle mae cyflogau merched **32% yn llai** na chyflog dynion.

SGILIAU AM OES

Mae **61%** o ddisgyblion ardal Tywyn yn cael o leiaf 5 TGAU gradd **A*** i **C** mewn pynciau sy'n cynnwys Cymraeg neu Saesneg a Mathemateg. Mae hyn yn is na pherfformiad Gwynedd o 63% a Chymru 58%.

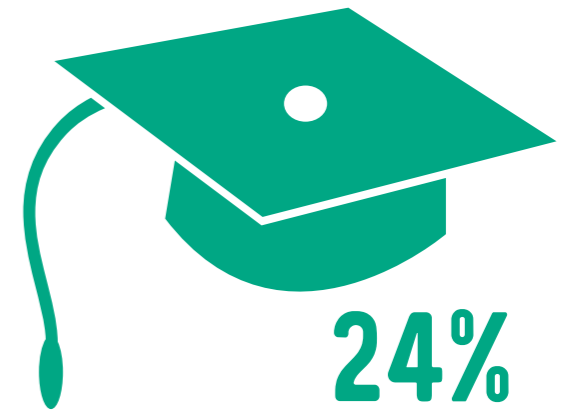
O'r rhai sy'n cael y graddau hyn, mae bwlch mewn cyrhaeddiad o **46%** rhwng disgyblion sy'n derbyn prydu ysgol am ddim a'r rhai sy'n talu. Mae hyn yn cymharu â **36%** ar gyfer Gwynedd, a **33%** ar draws Cymru gyfan.

O'r bobl ifanc sy'n gadael yr ysgol – **1.8%** sydd ddim yn parhau mewn addysg, cyflogaeth nac hyfforddiant yng Ngwynedd. Mae hyn yn is na ffigwr Cymru o **2.8%**.

Mae gan **24%** o boblogaeth ardal Tywyn gymhwyster gradd neu gyfatebol, sy'n debyg i weddill y sir ac i Gymru. Mae patrwm lefel cymwysterau Tywyn yn debyg iawn ar draws pob categori i ran fwyaf o ardaloedd Gwynedd. Mae 28% o'r boblogaeth heb unrhyw gymhwyster, a dyma'r uchaf yng Ngwynedd.

61% GRADDAU A*-C

24% GYDA GRADD

YR ARIAN YN EICH POCED

Mae arian sydd ar gael i'w wario ar ôl trethi a chostau talu am gartref gan bobl yng Ngwynedd, yn **£14,640** y pen y flwyddyn – £662 yn llai na Chymru gyfan.

Yn ardal Tywyn, mae **13.2%** o ddisgyblion yr ysgol gynradd yn hawlio pryddau ysgol am ddim sy'n is na ffigwr Gwynedd o 14.3%. **Fel arfer, erbyn i ddisgyblion** gyrraedd yr ysgol uwchradd, mae'r ffigwr yn gostwng ond mae Tywyn yn codi i **14.6%**.

Mae **20%** o gartrefi yn ardal Tywyn mewn tlodi tanwydd. Mae hyn yn cymharu â 21% yng Ngwynedd a 14% yng Nghymru.

O'r holl aelwydydd yn yr ardal, mae **8%** heb wres canolog, sydd yr un faint a gweddill Gwynedd ond yn sylweddol uwch na'r 2% ar gyfer Cymru gyfan.

Mae pris canolrif eiddo yn ardal Tywyn yn **£145,500**, sy'n debyg i bris canolrif eiddo Gwynedd o £144,000. Yn yr ardal, mae canolrif incwm aelwydydd yn **£20,000**, ond mae angen **£29,000** i brynu tŷ ar bris lefel mynediad i'r farchnad. Mae hyn yn golygu bod **52%** o deuluoedd Tywyn wedi eu prasio allan o'r farchnad – ychydig yn is na Gwynedd sydd â **60%** wedi eu prasio allan o'r farchnad.

52%

O BOBL
LEOL WEDI
PRISIO
ALLAN O'R
FARCHNAD

CANOLRIF
PRIS Tŷ
£145K

CANOLRIF
INCWM
£20K

DIWYLLIANNOL

CADW'N HEINI

Dim ond ffigyrau ar lefel Gwynedd sydd ar gael ar gyfer chwaraeon. Rydym yn gwybod bod **53%** o ddisgyblion Gwynedd yn ymweld â chanolfannau hamdden, sy'n uwch na lefel Cymru o 42%. Mae 51.6% o blant Gwynedd hefyd yn cymryd rhan mewn gweithgaredd chwaraeon 3 gwaith neu fwy yr wythnos – mae hyn yn cymharu â 48% yng Nghymru.

Mae **37%** o oedolion yn dweud eu bod yn actif am **o leiaf 30 munud** ar bump neu fwy achlysur mewn wythnos – mae hyn yn uwch na'r 31% yng Nghymru. Mae'r canran wedi codi yn raddol dros y blynyddoedd diwethaf.

17%

**O LYFRAU
PLANT WEDI EU
BENTHYG YN
RHAI CYMRAEG**

37%

**O OEDOLION YN
CADW'N ACTIF AM
O LEIAF 30 MUNUD
5 GWAITH YR
WYTHNOS**

AMSER HAMDDEN

Ar gyfartaledd mae 3.8 llyfr wedi eu benthyg fesul pen o'r boblogaeth yn ardal Tywyn. O'r llyfrau ar gyfer plant sydd wedi eu benthyg, mae **17%** ohonynt yn lyfrau Cymraeg, sy'n **llawer iawn is** na lefel Gwynedd o **39%**.

Mae **62%** o oedolion yng Ngwynedd yn dweud eu bod wedi mynd i ddigwyddiad celfyddydol yn ystod y flwyddyn, a **35%** wedi ymweld ag amgueddfa. Mae dros hanner pobl y sir wedi ymweld â llefydd hanesyddol sy'n debyg i'r ffigwr ar gyfer Môn a gweddill Cymru.

**AM FWY O
WYBODAETH...**

**WWW.LLESIANTGWYNEDDAMON.ORG
01766 771000**

Gofynnwch am
Rheolwr Partneriaeth Gwynedd a Môn

